

کانون مشاوران اعتباری و سرمایه گذاری بانکی Banking & Credit Investment Consultant Center

شماره ۲۶ تا ۲۸ - شهریور تا آبان ماه ۱۳۹۰

**تقویت کانون و ارتقاء سطح تعامل بانک ها
با این نهاد در کار گروه ویژه بررسی می شود**

**کانون میهمان نشست شناسایی و معرفی
فرصت های سرمایه گذاری خارجی در ایران
در یازدهمین نمایشگاه بین المللی صنعت تهران**

امکان سنجی بازار و موانع آن در ایران

کانون میهمان نشست شناسایی و معرفی فرصت های سرمایه گذاری خارجی در ایران در یازدهمین نمایشگاه بین المللی صنعت تهران

نشست شناسایی و معرفی فرصت های سرمایه گذاری خارجی در ایران بعد از ظهر روز شنبه ۱۶ مهرماه از سوی معاونت سرمایه گذاری های صنعتی سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران در تالار اصفهان محل دائمی نمایشگاه های بین المللی تهران برگزار شد.

در این نشست که با حضور معاون سرمایه گذاری های صنعتی ایدرو سرپرست دفتر سرمایه گذاری معاونت برنامه ریزی وزارت صنعت، معدن و تجارت، رییس مرکز خدمات سرمایه گذاری خارجی در ایران و جمعی از بازرگانان، صاحبان صنایع و سرمایه گذاری کشورهای افریقایی ترتیب یافته بود رییس شورای عالی و جمعی از اعضای کانون مشاوران اعتباری و سرمایه گذاری بانکی نیز به دعوت معاونت سرمایه گذاری های صنعتی سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران حضور داشتند.

در آغاز آقای کرامتی فرد معاون سرمایه گذاری های صنعتی سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران در سخنانی ضمن اشاره به مأموریت های این معاونت در توسعه سرمایه گذاری در سراسر کشور به ویژه در مناطق محروم با هدف ایجاد اشتغال و رفاه و ثروت عمومی افزود: آرمان این سازمان جهانی سازی صنعت ایران است و در این راه از سرمایه گذاری های خارجی در کشور حمایت می کند.

وی با یادآوری راه اندازی صنایع بزرگ متعدد در سطح کشور از طرف این سازمان، مشارکت با بخش خصوصی به ویژه در صنایع "های تک" را از مهمترین برنامه های سازمان یاد شده برشمرد و توجه به صنایع حمل و نقل، توسعه ماشین آلات و تجهیزات، صنایع پایین دستی نفت، گاز،

پتروشیمی، فناوری های الکترونیکی، بیوتکنولوژی، مواد جدید ماشین سازی مدرن، صنعتی سازی ساختمان و صنایع نیروگاهی و مبدل های انرژی را از اولویت های این سازمان دانست.

آقای کرامتی فرد روش های سرمایه گذاری و مشارکت با بخش خصوصی را از دو طریق شرکت های استانی و فراخوان عمومی اعلام کرد و افزود در چارچوب این برنامه ۸۰ درصد از هزینه های طرح ها در مناطق محروم و ۷۰ درصد در سایر مناطق تأمین می شود.

آنگاه آقای حبیبی، سرپرست دفتر سرمایه گذاری معاونت برنامه ریزی وزارت صنعت، معدن و تجارت اهداف عمده معاونت متبوع خود را مشاوره و ارائه خدمات سرمایه گذاری و نیز تأمین سرمایه معرفی کرد.

آقای کوده ئی رییس مرکز خدمات سرمایه گذاری خارجی در ایران نیز در سخنانی به امتیازهای قانونی سرمایه گذاران خارجی در ایران پرداخت و به آنها اطمینان داد که نهایت همراهی با سرمایه گذاران خارجی به عمل می آید.

پس از پرسش و پاسخ در ارتباط با سیاست های سرمایه گذاری در ایران، رییس شورای عالی کانون به معرفی جایگاه قانونی این نهاد و ظرفیت های تخصصی و کارشناسی آن پرداخت و توسعه فرهنگ استفاده از خدمات مشاوران را مؤلفه ای اثرگذار در کاهش ریسک سرمایه گذاران دانست.

غرفه کانون مشاوران اعتباری و سرمایه گذاری بانکی نیز در یازدهمین نمایشگاه بین المللی صنعت تهران در سالن A ۳۸ در طول برگزاری نمایشگاه اطلاعات لازم را در اختیار مراجعان قرار داد.

جلسه بحث و تبادل نظر پیرامون ارتقای سطح تعامل بانک ها و کانون مشاوران اعتباری و سرمایه گذاری بانکی بعد از ظهر روز شنبه ۲۶ شهریور ماه با حضور آقای دکتر سید حمید پورمحمدی قائم مقام بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در محل ساختمان مرکزی این بانک برگزار شد.

در ابتدای جلسه که با حضور رییس وقت شورای هماهنگی بانک های دولتی و رییس کانون بانک های خصوصی ترتیب یافت، آقای دکتر پورمحمدی با اشاره کوتاه به ضرورت ها و چگونگی شکل گیری کانون مشاوران گفت: کانون نهادی غیردولتی است که وظیفه انتظام امور مشاوره اعتباری را برعهده دارد و با توجه به قابلیت برون سپاری بسیاری از بانک ها، با جذب تعداد قابل توجهی عضو حقوقی نقش مهم خود را که قانونگذار برعهده وی نهاده است ایفا می کند.

وی در ادامه اظهار داشت با وجود ابلاغ بخشنامه مشترک وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی به بانک ها در زمینه موظف شدن بانک هایی که در بررسی طرح های خود از خدمات شرکت های مرتبط استفاده می کنند، به استفاده از مشاوران عضو کانون، آنچنانکه انتظار می رفت پیشرفت امور مطلوب نبوده اگرچه توفیقات کانون در این چند سال نیز اندک نبوده است.

قائم مقام بانک مرکزی دلیل برگزاری این نشست را بررسی راه های سرعت بخشیدن به حرکت کانون مشاوران اعلام کرد و خواستار توجه جدی به حل مسائل و مشکلات این نهاد و تعامل بیش از پیش بین سیستم بانکی و کانون شد.

آنگاه آقای بهمنش دبیر هیأت عالی نظارت کانون در گزارش کوتاهی به برنامه ها و چالش های پیش روی کانون پرداخت و خواستار تقویت جایگاه کانون از راه تعامل بیشتر سیستم بانکی و الزام بانک ها به استفاده از خدمات مشاوران عضو کانون شد.

سپس آقای مهندس صادق قلو رییس شورای عالی کانون با تشریح آخرین وضعیت کانون از عضویت ۲۵۳ شرکت، رتبه بندی ۱۰۰ شرکت عضو و پتانسیل عظیم ۶۰۰۰ نفری از کارشناسان گردآمده در کانون، از دغدغه اعضای شورای عالی درباره مشکلات تأمین منابع مالی مورد نیاز کانون جهت پیشبرد برنامه های مصوب صحبت کرد و با تأکید به این ظرفیت تخصصی انتظار حداکثر استفاده سیستم بانکی از کانون را عین صواب دانست.

وی در پایان به برخی از تهدیدها که موجودیت کانون را به خطر انداخته اشاره کرد و راه حل مسائل را در تعامل نزدیکتر نظام بانکی و قبول توانمندی های کانون از طرف بانک ها اعلام کرد.

آنگاه رییس کانون بانک های خصوصی با تأیید اهداف تشکیل کانون گفت: اگرچه ما در ارجاع کار از لیست اعضای کانون استفاده می کنیم ولی هنوز بسیاری از شرکت های بزرگ به عضویت کانون درنیامده اند. آقای دکتر قاسمی در پایان با توصیه اینکه کانون به تدریج باید شکل یک تشکیلات مردم نهاد را به خود بگیرد خواستار تمهیداتی در جهت تأمین استقلال مالی کانون شد.

در پایان نشست آقای دکتر پورمحمدی وجود کانون را فرصتی برای استفاده سیستم جذب نیروهای مجرب سیستم بانکی در قالب شرکت های عضو کانون اعلام کرد و به منظور بررسی دقیق نیازها و ضرورت ها در جهت تقویت کانون و ارتقاء سطح تعامل بانک ها و کانون مشاوران، تشکیل کارگروه ویژه ای متشکل از کارشناسان بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، کانون بانک های خصوصی، شورای هماهنگی بانک های دولتی و کانون مشاوران اعتباری و سرمایه گذاری بانکی در اسرع وقت را ضروری دانست.

تقویت کانون و ارتقاء سطح تعامل بانک ها با این نهاد در کارگروه ویژه بررسی های شده

همچنین تعامل نزدیکتر با سیستم بانکی را در جهت شناسایی خواسته ها و انتظارات بانک ها از قانون راه حل مشکلات موجود عنوان کرد.

آقای طیار با تأکید بر اینکه شایسته نیست برنامه ها متکی به فرد بوده و با تغییرات مدیریتی دچار دگرگونی شود افزود: با توجه به شناخته شدن قانون در گستره وسیع تر در چند سال فعالیت آن، اعضای انتظار دارند شرایط گذار سهل تر و سریع تر اتفاق بیفتد.

وی در عین حال از ایجاد تشکیلات موازی در یکی از بانک ها به منظور رتبه بندی کردن مشاوران انتقاد کرد و گفت: این گونه اقدام ها فضای رقابت سالم را محدود می کند و امکان رشد کیفی را از مشاوران سلب می کند.

رئیس شورای عالی در پاسخ به عدم انحصار در پذیرش عضو استناد کرد و گفت: شرکت های بانکی هم می باید حائز شرایط عضویت در قانون باشند و تا اینجای کار هیچ خدشه ای به فضای رقابتی وارد نمی شود اما چنانچه بانک ها در ارجاع کار رعایت ضوابط را نکنند طبعاً شاهد این تأثیر منفی خواهیم بود ولی از آنجا که هنوز تعامل قانون با بانک ها به نقطه کمال نرسیده می توان امیدوار بود که این دغدغه ها هم رفع شود.

وی اضافه کرد ملاحظه نقش و وظیفه قانون در بودجه سال ۹۱ کشور هم از جمله دیدگاه های برخی از مسئولان اقتصادی کشور است که امیدواریم محقق شود.

آنگاه آقای علی جهانگیری از شرکت مهندسی مشاور نیاز سنجش پاریس به لزوم برنامه ریزی های کوتاه مدت از قبیل تهیه فرمت های یکسان گزارش نویسی پرداخت و خواستار تهییداتی از سوی قانون شد که بانک ها را به استفاده از آنها ترغیب کند. وی همچنین به اهمیت کنترل کار همزمان شرکت های عضو اشاره کرد و گفت: در اجرای این مهم لازم است که عملکرد بانک ها با مشاوران عضو قانون در اختیار قانون قرار گیرد و تنها در این صورت است که قانون می تواند در حفظ سلامت محیط کار موفق باشد.

در اینجا آقای مهندس صادقلو با یادآوری اینکه قانون در اغلب این موارد اقدام کرده است توضیح داد با توجه به وجود هیئت های مدیره بانک ها و الزام مدیران عامل به اجرای مصوبات آنها، تلاش قانون برای متعادل کردن همه بانک ها به استفاده از یک فرمت تیب میسر نشد و بهتر به نظر رسید که فرمت مورد نظر بانک ها جهت استفاده مشاوران و انطباق گزارش ها با هریک از آنها از بانک مربوط اخذ و در وبسایت قانون قرار گیرد که در حال حاضر فرمت مورد نظر بانک های ملی و صنعت و معدن در وبسایت نصب شده و بانک ملت نیز فرمت بانک صنعت و معدن را پذیرفته است، سایر بانک ها هم یا این فرمت ها را ندارند و کار را به صورت کارشناسی پیش می برند و یا آنکه هنوز در ارائه آن به قانون به تصمیم نهایی نرسیده اند.

رئیس شورای عالی قانون پیرامون رعایت جدول حق الزحمه خدمات مشاوران از طرف بانک ها گفت: تا زمانی که خود اعضای قانون در رعایت آن جدیت و همت نشان ندهند انتظار اینکه بانک ها به آن عمل باشند اندکی دور از واقعیت است با این همه ما با احساس اینکه در مدت شش ماه اجرای آزمایشی دستورالعمل، نقاط قوت و ضعف آن شناسایی شده، از همه اعضای و بانک ها درباره آن نظریه خواهی کرده ایم.

وی درباره اخذ گزارش از بانک ها در زمینه همکاری با مشاوران نیز ضمن تأیید اثربخشی چنین اقدامی به دشواری های طبیعی کار اشاره کرد

ایرانی نیست که در پروژه های خارجی فعال باشد؟ روشن است که پاسخ به این دو سؤال پاسخ مسئولانی است که دغدغه دارند مبادا قانون از عهده انجام همه طرح های کشور بر نیاید اما باید با سربلندی گفت که امروز فقط شرکت های رتبه بندی شده قانون از خدمات بیش از ۳۰۰۰ نفر کارشناس مجرب برخوردارند و لازم است که در ارزیابی توان کلی قانون واقع بینانه داوری کرد.

وی با تأکید بر اینکه قانون سامانه رتبه بندی خود را که در نهادهای مشابه با صرف میلیون ها تومان راه اندازی می شود به رایگان در اختیار سیستم بانکی گذاشته است افزود: بی انصافی است که بانک ها از این فرصت حداکثر بهره را نبرند.

او در پاسخ به اعتراض یکی از اعضای که دریافت مالیات بر ارزش افزوده از مشاوران وجه قانونی ندارد گ، گفت: قانون نهادی غیردولتی و غیر انتفاعی است و براین اساس آن دسته از خدمات شرکت های عضو قانون مشاوران اعتباری و سرمایه گذاری بانکی که قراردادهای آن در رسته خدمات امکان سنجی و تهیه طرح های توجیهی و نظارت بر مصرف منابع سیستم بانکی کشور جای می گیرد می باید مشمول معافیت بند ۱۱ ماده ۱۲ قانون مالیات بر ارزش افزوده شود.

رئیس شورای عالی قانون برخی حرکت های موازی از قبیل ایجاد شرکت های مطالعات امکان سنجی و نظارت، تأمین سرمایه و اصرار بر استفاده از نیروهای خاص (بازنشستگان سیستم بانکی) را نافی جایگاه قانونی قانون ارزیابی کرد و گفت: قانون انتظار دارد همه مسئولان و تصمیم گیران به رشد و پویایی قانون که برای خدمت به نظام بانکی و ساماندهی تسهیلات بانکی و در نهایت انتظام امور مشاوره اعتباری ایجاد شده است، کمک کنند.

وی در عین حال به ضرورت تلاش مشاوران در ارتقاء کیفیت کار و رعایت اخلاق حرفه ای اشاره کرد و گفت: درست نیست که همه انتقادهای ما متوجه نظام بانکی باشد بلکه لازم است به خودمان هم تذکر دهیم و تا زمانی که رقابت ناسالم در میان مشاوران - ولو به ندرت - دیده شود قانون حرفی برای گفتن نخواهد داشت.

آقای صادقلو پیش بینی فرآیند اخذ تأییدیه از قانون برای مشاوران را برنامه مهم قانون نام برد و توضیح داد این اقدام با هدف کنترل میزان مجاز کار همزمان مشاوران صورت می گیرد تا توزیع کار در میان اعضای عادلانه صورت پذیرد.

او با اشاره به مذاکرات در حال اقدام با مسئولان بانک مرکزی و وزارت امور اقتصادی و دارایی درباره افزایش سهم مشاوران عضو از طرح های اجرایی، گفت: ما همچنین خواستار الزام رعایت دستورالعمل تعیین حق الزحمه خدمات مشاوران از سوی بانک ها بوده ایم و امیدواریم که این مهم را تا پایان دوره حاضر شورای عالی به سامان برسانیم.

سپس آقای فیض الله طیار از شرکت خدمات فنی، مهندسی و کشاورزی سرو صفه اصفهان با اشاره به جدی تر شدن مطالعات طرح ها، کاهش هزینه های بانک ها و ریسک سرمایه گذاری با آغاز به فعالیت قانون، اظهار امیدواری کرد که سیستم بانکی به جای تلقی ایجاد رقیب برخوردی منطقی با این نهاد داشته باشند و تعامل فیما بین به سود سرمایه های ملی تقویت شود.

وی پیشنهاد کرد چنانچه قانون بتواند مسئولان را به محاسبه نقش قانون در بودجه سال ۹۱ کشور متقاعد کند بسیار مفید و مؤثر خواهد بود. او

قانون ایده ساز باشد و بازار کسب و کار را رصد کند

در نشست مشترک رئیس شورای عالی با تعدادی از نمایندگان شرکت های عضو که روز سه شنبه ۲۲ شهریور ماه در سالن کنفرانس قانون برگزار و بر مشارکت قانون در ارائه تسهیلات بانکی تأکید شد.

در ابتدای این نشست آقای مهندس صادقلو با تشریح فلسفه برگزاری نشست های مشترک و نیاز قانون به برخورداری از نظرها و دیدگاه های همه اعضای در پیشبرد امور، در پاسخ به پیشنهاد آقای علی جهانگیری از شرکت مهندسی مشاور نیاز سنجش پاریس درباره ضرورت بازار یابی برای مشاوران عضو از طرف قانون، اظهار داشت: وظیفه قانون بازار یابی نیست اما ما براین باوریم که اگر مسائل قانون به طور محوری و ریشه ای حل شود مشکل توسعه بازار کار مشاوران نیز رفع خواهد شد

و البته قانون با درک اهمیت این موضوع، همواره این رویکرد استراتژیک را مد نظر دارد. وی افزود: با کمک اعضای قانون و حمایت آنها، به جرأت می توان گفت که امروز قانون در وضعیتی است که حرف های بسیاری برای گفتن دارد و کلیه بانک ها ضمن پذیرش جایگاه قانونی قانون، در تدارک ابزار لازم برای تعامل با قانون هستند.

رئیس شورای عالی با اشاره به ظرفیت تخصصی قانون که بیش از ۶۰۰۰ کارشناس را در بر می گیرد به پرسش عمده برخی از مسئولان اقتصادی کشور در جلسات مشترک با قانون پرداخت و گفت: آیا امروز برای مطالعه طرح ها، مشاوران از خارج کشور دعوت می شود و آیا هیچ مشاور

صورت ناخالص اعلام کرد و درباره ارائه خدمات خارج از وظایف متعارف مشاوران نیز به تفاهم طرفین و دریافت حق الزحمه مستقل آن خدمات اشاره کرد و افزود درباره ایجاد بانک اطلاعات نیز اقدام های اولیه در جهت ورود دیتاها صورت گرفته و کارگروهی این موضوع را بررسی می کند تا ان شاء ا... به تهیه نرم افزار مربوط اقدام شود.

او در مورد پذیرش وظیفه نظارت بر طرح همزمان به تهیه طرح امکان سنجی نیز گفت: از نظر کانون وقتی موضوع نظارت EPC است معنی در این باره وجود ندارد اما بانک ها هر کدام اعتقاد خود را در این زمینه دارند.

آنگاه آقای مهدی کوهی از شرکت مهندسی ایران (ایرتیک) گفت: بخش خصوصی کشور در حال رشد و جان گرفتن است و هیچ اشکالی ندارد که کانون شرایط عضویت و رتبه بندی خود را سخت بگیرد. او موفقیت

حرفه ای را مرهون رعایت اخلاق حرفه ای دانست و با توجه به تغییر فاحش شرایط بازار کسب و کار، خلاقیت را از الزامات پایداری و توفیق در این بازار ذکر کرد.

وی خواستار آن شد که کانون ایده ساز باشد و بازار کسب و کار رصد شود. در پایان آقای قهرمان عظیم زاده از شرکت مهندسی مشاور پایا صنعت پیمان اظهار داشت: ما کانون را پیشقراول بحث امکان سنجی می شناسیم که در واقع هزینه های پایگیری و رشد آن را اعضای مؤسس پرداخته اند لذا اعضای جدید باید ارزش جایگاه فعلی کانون را بدرستی بشناسند.

او ضمن آرزوی اینکه کانون در تصمیم گیری های ارائه تسهیلات بانکی مشارکت داشته باشد، پیشنهاد کرد که اعضای پروژه های موفق و خاص خود را معرفی کنند تا از این طریق تجارب میان اعضا مبادله شود و توان کانون به آگاهی جامعه مخاطب برسد.

استان خود از نتایج تلاش های کانون در ارجاع کار به اعضا برخوردار بوده ایم از مسئولان کانون تشکر کرد و ضمن اشاره به اینکه هنوز بانک ها در تعامل با مشاوران انتظارات خاص خود را دارند افزود: با این حال به تدریج نگرش طرح محور کانون از طرف بانک ها در حال فهمیده شدن و درک شدن است.

وی نیز با آنکه معتقد بود سطح نرخ خدمات مشاوران باید تعدیل شود اما به تفاوت خدمات مورد انتظار از سوی بانک های مختلف اشاره کرد و گفت: انعطاف در برخورد با تنوع خدمات اجتناب ناپذیر است.

خانم عطائی همچنین در زمینه لزوم انتقال تجربیات مشاوران عضو، معافیت و یا یکسان سازی مالیات مشاوران، تشکیل دوره های آموزشی در کانون صحبت کرد.

آقای مهندس صادقلو در توضیح برخی ابهام ها در مورد اظهارات این عضو یادآور شد: باید بپذیریم که جا افتادن فرهنگ استفاده از خدمات مشاوران به تدریج میسر می شود و رعایت مقررات و آیین نامه ها نیز به موازات آن توسعه خواهد یافت.

وی در مورد طرح های با حجم سرمایه گذاری کمتر از ۲ میلیارد ریال گفت: این طرح ها جزو تعداد کار همزمان شرکت ها محسوب

نخواهد شد اما با وجود داشتن انعطاف حرفه ای ناگزیر از رعایت مقررات کانون هستیم. او به تشکیل کارگروه بررسی معافیت های مالیاتی مشاوره اشاره کرد و گفت: کانون این امر مهم را با جدیت دنبال می کند که در صورت حصول نتیجه به آگاهی اعضا خواهد رسید.

وی یادآور شد درباره تشکیل دوره های آموزشی نیز به کمک یکی از شرکت های عضو، برنامه های در دست مطالعه است و کارگروه ویژه ای نیز آن را پی می گیرد.

پس از آن آقای دکتر سلیمانی از شرکت مهندسان مشاور منار پویا از پیشرفت کانون در سال های محدود پس از تأسیس ابراز رضایت کرد و افزود: با این همه جلوگیری از روش سنتی پرداخت تسهیلات کار ساده ای نیست که به سرعت محقق شود.

وی با تأکید بر اینکه پایگیری کانون معلول یک ضرورت بود گفت: برای تثبیت کانون به عواملی از قبیل قوانین و مقررات و آیین نامه، ساختار مدیریت، پشتیبانی عوامل تأثیر گذار و اطلاع رسانی وسیع نیاز است.

آقای سلیمانی در پایان با طرح پرسش هایی پیرامون چگونگی بیمه و مالیات در دستورالعمل تعیین حق الزحمه خدمات مشاوران، موضوع الزام تهیه پرفورما در برخی از طرح ها توسط مشاور، دسترسی به اطلاعات مورد نیاز مشاور که معمولاً از طریق نهادهای رسمی در اختیار

گذاشته نمی شود و بالأخره اینکه آیا مشاور تهیه کننده طرح امکان سنجی مجاز به نظارت بر همان طرح است یا خیر، به سخنان خود پایان داد که رییس شورای عالی در هر مورد پاسخ های لازم را به حاضران داد.

وی مالیات تعیین شده در جدول حق الزحمه خدمات مشاوران را به

و افزود چنانچه اعضا ثبت قرارداد در کانون و پرداخت ۲ درصد از محل قراردادها را جدی بگیرند پاسخ این سؤال هم داده خواهد شد.

آنگاه آقای حسین نورانی نژاد از شرکت توسعه انرژی متین تام گفت: اگر بانک ها خود را در برابر کانون پاسخگو ندانند طبعاً باید کانون به مجلس محترم شورای اسلامی مراجعه کند تا قوه مقننه از مصوبه خود حمایت و سیستم بانکی را به همکاری و اجرای قانون دعوت کند.

وی با اشاره به اینکه اطلاعات و مستندات مورد نظر کانون برای رتبه بندی اعضا در مقایسه با سایر نهادهای مشابه بیشتر است افزود این شیوه کار آماده سازی مستندات و به تبع آن رتبه بندی شرکت ها را به تأخیر می اندازد.

آقای مهندس صادقلو در پاسخ به مراجعات و مکاتبات مختلف با اعضای کمیسیون های مرتبط مجلس شورای اسلامی اشاره کرد و گفت: کانون از همه روش های قانونی و اثرگذار به منظور تقویت جایگاه این نهاد استفاده می کند اما باید پذیرفت که به دلیل همه گیر نبودن فرهنگ استفاده از خدمات مشاوران چه در میان بانک ها و چه متقاضیان، جا

افتادن موضوع طبعاً زمان بر و نیازمند تلاش های مستمر خواهد بود.

در اینجا آقای افشین مطلق نماینده شرکت مهندسی مشاور آگاه صنعت پارس

مشروعیت کانون را در گرو ضمانت اجرایی مصوبات آن دانست و گفت:

به نظر من برخی موازی کاری های بانک ها از شدت تأثیر کانون کاسته و در پاره ای موارد برخی از بانک ها همان

مستنداتی را که بیشتر به کانون ارائه داده شده است برای تعیین صلاحیت شرکت ها مطالبه می کنند! که این کار

هم وقت شرکت ها را هدر می دهد و هم اعضا مایل نیستند اطلاعات خود را در اختیار هر مرجعی قرار دهند.

وی اضافه کرد: به باور من کانون می باید وارد مثلث روابط مشتری، بانک و مشاور شود و پرداخت تسهیلات به

گونه ای با اخذ تأییدیه از کانون مرتبط شود.

آقای مطلق ضمن ابراز امیدواری به تقویت اقتدار و مشروعیت کانون، خواستار تعدیل سقف حق الزحمه خدمات مشاوران شد و گفت: بالا

بودن نرخ خدمات ممکن است به رقابت های ناسالم دامن بزند و با تعدیل نرخ ها مشاوران را بجد به رعایت آنها ملزم سازد.

رییس شورای عالی پیرامون مطالب گفته شده اظهار داشت: در مورد اطلاعات درخواستی بانک ها باید گفت، آنها اظهار می کنند با آنکه

کارهای خود را به مشاوران عضو کانون ارجاع می دهیم اما علاقه مندیم خودمان نیز فایل های اطلاعاتی مورد نیاز را در اختیار داشته باشیم که

در این زمینه در حال مذاکره هستیم و معتقدیم بانک ها قادر نیستند به تعداد کافی کارشناس در هر زمینه ای داشته باشند. ولی چنانچه مسائل

را به صورت ریشه ای حل کنیم و ظرفیت و توان واقعی کانون را به سیستم بانکی بقبولانیم بسیاری از این مشکلات قابل رفع است.

سپس خانم عطائی از شرکت ارکان صنعت پارس با اعلام اینکه ما در

رییس شورای عالی:
درست نیست که همه انتقادهای ما
متوجه نظام بانکی باشد بلکه لازم است
به خودمان هم تذکر دهیم و تا زمانی که
رقابت ناسالم در میان مشاوران - ولو
به ندرت - دیده شود کانون حرفی
برای گفتن نخواهد داشت.

شرکت مشاور پولاته از اعضای کانون مشاوران، رتبه اول رده پندی مهندسان مشاور سال ۸۹ را در استان آذربایجان شرقی کسب کرده

شناسایی، تهیه گزارش های توجیه فنی - اقتصادی طرح ها و تهیه نقشه و اسناد و مدارک و مشخصات اجرایی طرح ها، نظارت بر حسن اجرای طرح ها و انجام خدمات مشاوره ای مربوط به دوره بهره برداری و نگهداری، فعالیت می کند.

انتخاب شرکت مشاور پولاته به عنوان واحد نمونه خدمات فنی و مهندسی در مراسم گرامیداشت روز صنعت و معدن اعلام و به پاس این انتخاب لوح تقدیری به آقای مهندس بلورانی مدیرعامل اهداء شد. شرکت مشاور پولاته - از اعضای کانون مشاوران - در زمینه های انجام و عرضه خدمات فنی و مشاوره ای از قبیل خدمات مطالعات در مراحل

صدور خدمات فنی و مهندسی توسط یک شرکت عضو کانون به اوگاندا

بر اساس گزارش خبری دریافتی، کلیه مجوزهای لازم به شرکت حلال میتکو اوگاندا صادر شده است که در صورت تصویب اعتبارات توسط بانک توسعه صادرات ایران به عنوان مشاور اصلی پروژه تعیین خواهد شد. بنا بر این گزارش این کشتارگاه از سوی بنیاد توسعه کارآفرینی استان زنجان احداث می شود.

در راستای توسعه فعالیت های فنی و مهندسی برون مرزی، یکی از شرکت های عضو کانون موفق به صدور خدمات فنی و مهندسی به کشورهای آفریقایی شد. شرکت فنی و مهندسی تدبیر سیستم زنجان در اولین گام از فعالیت های برون مرزی خود، گزارش امکان سنجی احداث یک واحد کشتارگاه صنعتی مدرن دام در کشور اوگاندا را تهیه کرد.

مهندس پیشرو به مدیریت عامل بانک

صادرات ایران منصوب شد

جناب آقای مهندس محمد رضا پیشرو
مدیرعامل محترم بانک صادرات ایران
سلام علیکم

احتراماً بدینوسیله، انتصاب جناب عالی و پذیرش مسئولیت جدید را صمیمانه تبریک و تهنیت عرض می کنم.

تعامل گسترده و ارزشمند بانک صنعت و معدن در دوره مدیریت حضرت عالی با کانون، تعاملی مثال زدنی از احساس مسئولیت در قبال قانون و دلسوزانه در قبال توسعه صنعتی کشور بود که بی تردید در صورت تعمیم آن در سطح نظام بانکی، می تواند راهگشای مسیر همکاری های سازنده و تحقق اهداف توسعه ای کشور باشد.

با آرزوی تداوم برخورداری کانون از حمایت ها و رهنمودهای جناب عالی، توفیق روزافزون حضرت عالی و همکاران محترمان را از درگاه خداوند متعال مسئلت دارم.

روح الله صادقلو

رییس شورای عالی با ارسال نامه ای قبول مسئولیت جدید از سوی آقای مهندس محمدرضا پیشرو را به ایشان تبریک گفت.

مهندس پیشرو روز سه شنبه ۱۲ مه ماه در مراسمی با حضور محمود بهمنی رییس کل بانک مرکزی، اصغر ابوالحسنی معاون وزیر امور اقتصادی و دارایی، کوروش پرویزیان عضو شورای پول و اعتبار و جمعی از مدیران عامل بانک های کشور و مدیران عالی بانک صادرات در ساختمان سپهر برگزار شد، به عنوان مدیرعامل جدید بانک صادرات ایران معرفی شد.

متن نامه رییس شورای عالی کانون به مدیرعامل بانک صادرات (یکی از اعضای محترم هیأت عالی نظارت کانون) به این شرح است:

نحوه همکاری سیستم بانکی با کانون، پرورسی می شود

بازه زمانی اول تیرماه ۱۳۸۹ تا اول تیرماه ۱۳۹۰، شامل نام بانک عامل و تعداد پروژه ارجاعی هربانک، هرچه سریع تر و کامل تر به دبیرخانه کانون اعلام کنند.

بدیهی است آمار دریافتی از اعضاء، پس از تجمیع و تهیه نمودارهای آماری و صرفاً با هدف تعیین میزان همکاری سیستم بانکی با کانون به صورت کلی و یکجا، مورد استفاده قرار خواهد گرفت و قطعا در تشویق سیستم بانکی برای تعامل با کانون و استفاده از مشاوران عضو مؤثر خواهد بود.

اداره کل امور بانکی، بیمه و شرکت های دولتی وزارت امور اقتصادی و دارایی به منظور بررسی و پیگیری نحوه تعامل سیستم بانکی با مشاوران عضو، از کانون خواسته است در اسرع وقت نسبت ارائه گزارش آماری همکاری بانک های دولتی و خصوصی (به تفکیک) در ارجاع کار به شرکت های عضو کانون، اقدام شود.

پیرو این درخواست، از مدیران عامل شرکت های عضو خواسته شده است فهرست تعداد پروژه های ارجاعی سیستم بانکی به آن شرکت را در

نظر خواهی کانون از سیستم بانکی درباره دستورالعمل و جداول حق الزحمه خدمات مشاوران

فراخوان مقالات علمی - آموزشی

خبرنامه ، صمیمانه شما همکاران گرانقدر در منظومه بزرگ کانون مشاوران را به تهیه و تألیف مطالب و مقالات آموزشی (حداکثر در ۴۰۰۰ کلمه) در زمینه روش های نو در تهیه طرح های امکان سنجی در ابعاد اقتصادی ، فنی ، بازرگانی و مدیریتی با گرایش های مورد عمل در شرکت های عضو و نیز شیوه های مؤثرتر و به روز تر در زمینه نظارت بر تطبیق عملیات و مصرف منابع در طرح ها و سایر زمینه های مرتبط با فعالیت های مشاوران اعتباری ، جهت درج در آن دعوت می کند.

بدیهی است افزون بر این مقالات با موضوعات یاد شده ، در فرصت های مناسب برای ایجاد گفتگویی عمومی و فراگیر در باره مشکلات پیش روی کانون و جستجوی راهکارهای عملی برای حل آنها ، از صاحب نظران دعوت به عمل خواهد آمد.

خبرنامه با سپاس قلبی در انتظار دریافت آثار شما گرامیان است تا چراغ های رابطه اعضای خانواده بزرگ کانون فروزان بماند.

در نگاهی به بند "ط" ماده ۷ اساسنامه کانون "تهیه ، تدوین ، اشاعه و ارتقای اصول و استانداردهای مربوط و نظارت حرفه ای بر کار مشاوران " به عنوان هدفی تعالی بخش در چشم انداز فعالیت های کانون مورد تأکید قرار گرفته و همین مضمون در قالب " آموزش و ارتقاء دانش " در بند "ب" مسائل راهبردی کانون تکرار شده است .

این هر دو ، یادآور حقیقتی تردیدناپذیر است که ارتقای سطح دانش تخصصی و به تبع آن تحول مستمر در استانداردهای کار، جز از راه نهادینه شدن پژوهش و اهتمام عمومی به امر آموزش و اتخاذ روش های مناسب برای انتقال تازه های علمی - تخصصی، میسر نیست.

اگرچه این مهم ابزارهای متعدد و مناسب شرایط و موقعیت های متفاوت را می طلبد اما انتشار این خبرنامه نیز - که خود در چارچوب اصل ضرورت تحول و رشد ، محکوم به تعالی است - می تواند به سهم خود و به عنوان آغازگر این حرکت سازنده در خدمت مجموعه قرار گیرد و نقش درخور خویش را در مسیر آموزش های غیر مستقیم ایفا کند.

متعدد و یک مطالعه جدی تطبیقی بوده است اما کانون براین باور است که اجرای آزمایشی آن در یک دوره ششماهه می تواند نقاط قوت و ضعف دستورالعمل و جداول مربوط را به صورتی عینی مشخص کند .

از آنجا که در اجرای این مصوبه و به منظور آگاهی سیستم بانکی از جزئیات دستورالعمل مربوط ، متن و جداول مورد اشاره بیشتر به طور رسمی به سیستم بانکی اعلام شده است تا ضمن اطلاع از مفاد آن نسبت به اشکالات احتمالی اشراف پیدا کنند ، لذا بدین وسیله از جناب عالی درخواست می شود دستور فرمایید گروه کارشناسی آن بانک محترم با ابراز نظر در این زمینه ، کانون را در انجام اصلاحات لازم مساعدت فرمایند.

به استحضار می رساند یک گروه کارشناسی نظرهای دریافتی را بررسی و گزارش خود را جهت بازنگری دستورالعمل و جداول مربوط ، به شورای عالی کانون ارائه و پس از تصویب در شورای عالی ، نظر هیأت محترم عالی نظارت اخذ و به مورد اجرا گذاشته خواهد شد .

بدیهی است تا انجام بازنگری و تأیید آن در هیأت عالی نظارت کانون ، دستورالعمل حاضر همچنان معتبر خواهد بود .

کانون ضمن درخواست صدور دستور تسریع در ابراز نظر ، پیشاپیش از مساعدت و همفکری جناب عالی و همکاران گرانقدرتان ، سپاسگزاری می کند.

لازم به یادآوری است در این مورد همچنین ضمن اطلاع رسانی به اعضای کانون ، خواستار ابراز نظر اعضاء در خصوص قوت و ضعف دستورالعمل و جداول حق الزحمه خدمات مشاوران شده است.

کانون مشاوران ، با توجه به منقضی شدن مدت زمان اجرای آزمایشی مصوبه دستورالعمل و جداول حق الزحمه خدمات مشاوران عضو کانون مشاوران اعتباری و سرمایه گذاری بانکی ، از سیستم بانکی درباره نقاط قوت و ضعف آن نظرخواهی کرد.

رئیس شورای عالی کانون طی نامه های جداگانه به مدیران عامل بانک ها دیدگاه کانون را در زمینه لزوم بازنگری در دستورالعمل و جداول حق الزحمه خدمات مشاوران اعلام کرد . وی در این باره افزوده است :

کانون براین باور است که اجرای آزمایشی دستورالعمل یاد شده در یک دوره ششماهه می تواند نقاط قوت و ضعف دستورالعمل و جداول مربوط را به صورتی عینی مشخص کند .

آقای صادقلو ضمن تأکید بر اینکه تا انجام بازنگری و تأیید آن در هیأت عالی نظارت کانون ، دستورالعمل حاضر همچنان معتبر خواهد بود ، از بانک ها درخواست کرد گروه های کارشناسی آنها با ابراز نظر در این زمینه ، کانون را در انجام اصلاحات لازم مساعدت کنند.

متن کامل نامه رئیس شورای عالی کانون به مدیران عامل بانک ها به شرح زیر است :

احتراما ، همان طور که آگاهی دارید مدت زمان اجرای آزمایشی مصوبه دستورالعمل و جداول حق الزحمه خدمات مشاوران عضو کانون مشاوران اعتباری و سرمایه گذاری بانکی ، که رعایت آن برای اعضای کانون از اول فروردین ۱۳۹۰ الزامی اعلام شده است ، در شرف پایان است.

اگرچه تدوین دستورالعمل مذکور حاصل دهها نشست کارشناسی در یک بازه زمانی دو ساله ، و استفاده از نظرهای کارشناسان و صاحب نظران

مشتریان قدیم حداکثر در حدود یک سوم هزینه بازاریابی برای یافتن مشتریان جدید است. از این رو فرایند بسترسازی در بخش مطالعات قبل از سرمایه‌گذاری واحدهای صنعتی و انتخاب اولویت های مناسب سرمایه‌گذاری، مستلزم بهره‌گیری کامل از شیوه‌ها و متدهای علمی - کاربردی امکان‌سنجی طرح های صنعتی است و بخش مطالعات بازار از مهمترین مباحث انجام یک مطالعه امکان‌سنجی در طی مراحل مختلف آن است. انجام یک مطالعه امکان‌سنجی کاربردی در بخش بازار، همواره با تنگناها، موانع و محدودیت های بسیاری همراه است که شناختن آنها، در بسیاری از موارد، نتایج کاربردی مطالعه را به شدت متاثر خواهد کرد. از این رو در این مقاله تلاش می‌شود تا براساس تجارب گذشته محقق در انجام این نوع مطالعات، برخی از تنگناها، موانع و محدودیت های موجود پیش‌روی انجام مطالعات بازار با تفکیک آن در دوبخش تنگناها و موانع ساختاری و سپس تنگناها و موانع اجرایی، با تأمل بیشتر مورد توجه و تحلیل قرار گیرد. تنگناها و موانع ساختاری برخی از عوامل که تاکنون موجب شده است که انجام مطالعات بازار به طور جدی مورد توجه قرار نگرفته و در نتیجه این شاخه کاربردی مهم کمتر مورد توجه قرار گیرد، ریشه در عواملی بنیادی دارد که ما آن را عوامل یا موانع ساختاری در انجام مطالعات بازار نامیده ایم. براین اساس مهمترین تنگناها و موانع ساختاری انجام مطالعات بازار به شرح زیر قابل ارائه است :

۱- وجود نداشتن رقابت در ساختار اغلب فعالیت های اقتصادی کشور. مروری بر روند تحولات و شکل‌گیری روش های پیشنهادی انجام مطالعات بازار، که از سوی سازمان های بین‌المللی ارائه شده، نشان دهنده اهمیت و نقش تعیین کننده مطالعه بازار در هنگام تدوین گزارش توجیهی و امکان‌سنجی طرحهای صنعتی است. اما تجربه انجام مطالعات بازار طرح های صنعتی در کشور، به ویژه در دو دهه اخیر، بیانگر فقدان نگرش صحیح به این مقوله و تبیین نکردن جایگاه آن در زمان تدوین گزارش توجیهی است. بررسی روند تاریخی اقتصاد ایران حکایت از وجود موانع بسیار در مقابل افزایش درجه رقابت پذیری اقتصاد دارد. که مهمترین آن را باید به ساختار اقتصاد متکی به درآمدهای نفتی و سهم بالای بخش دولت در اقتصاد ارتباط داد.

۲- فقدان تبیین مناسب جایگاه حقیقی مطالعات بازار در شیوه‌های پیشنهادی سازمان های بین‌المللی نظیر یونیدو، شالوده اصلی مطالعات امکان‌سنجی بر چارچوب نظرات اقتصاد صنعتی و مطالعه بازار استوار بوده است، تا آنجا که پیشنهاد شده است سرپرست گروه مطالعاتی طرح (فنی، اقتصادی و مالی) بر عهده کارشناس اقتصاد صنعتی نهاد شود. در ایران از یکسو توجه نکردن به جنبه‌های نظری و دانشگاهی مطالعات بازار در مراکز علمی و پژوهشی و به تبع آن انجام مطالعات بازار به شکل و سیاق سنتی، آن هم توسط افراد غیرمتخصص در این رشته و از سوی دیگر شکل نگرش مؤسسات یا شرکت های تخصصی در این زمینه، موجب شد تا نگرش به این شاخه علمی - کاربردی تا سطح جمع‌آوری ساده آمار و اطلاعات که به طور عمده غیرقابل استناد و اتکا هستند و انجام یکسری برآوردهای سطحی، افول کند.

۳- نبود شفافیت در ترسیم استراتژی توسعه اقتصادی غالب در کشور برنامه‌های مختلف عمرانی در دهه‌های اخیر در راستای تحقق توسعه اقتصادی کشور بوده است. آنچه در هدایت منابع مالی باید مورد توجه نهادهای پولی و مالی کشور قرار گیرد، همسویی با اهداف کلان و بلندمدت

امکان سنجی بازار و موانع آن در ایران مقدمه مفهوم بازار و بازاریابی یکی از مقولات مهم و ارزشمندی است که در حیطه مباحث اقتصاد خرید مطرح می شود و اگر بدرستی به آن بنگریم، بیشترین مشکلات و ناکامی های اقتصادی صنعت کشور، ریشه در سطحی نگری در این بخش دارد. تلقی سطحی و توجه نکردن به مقوله بازار و مفاهیم مرتبط با آن، نداشتن درک ساختار بازاری و ضعف در شناسایی تعاملات رفتاری کنش گران و کنش پذیران بازار، موجب شده است تا همچنان تراژدی تلخ موفق نبودن صنایع داخلی در بازار فروش تداوم یابد. اندکی ملاحظه و مقایسه تجارب کشورهای اطراف نشان از آن دارد که این کشورها که زمانی نه چندان دور، رقیب به شمار نمی آمدند، با پیگیری و تلاش بسیار، اکنون گوی سبقت را از ما ربوده اند، به طوری که در چنین شرایطی حتی نیل به وضعیت کنونی آنها نیز مستلزم صرف زمانی بسیار و تلاشی مضاعف است و بدرستی چگونه است که این کشورها که برخی از آنها از نعمت لایزال برخوردار از انرژی ارزان نیز برخوردار نیستند، هر ساله بر حجم و سهم صادرات خود که ده ها برابر صادرات غیرنفتی ماست می افزایند و متناسب با آن بر سایر مشکلات اقتصادی خود نیز یک به یک فائق می آیند.

به نظر می رسد اکنون باید از منظری دیگر یا همان زاویه اقتصاد خرد به این مقوله نگریست، چرا که رفتار و تعاملات کنش گران بازار می تواند نقش بسیار تعیین کننده ای در شکل گیری زیربنای کلان اقتصادی جامعه ایفا کند. به طور کلی مفاهیم مرتبط با بازار در سطح ساده و ابتدایی آن هم در تمام امور زندگی از جانب افراد مختلف با دقت و وسواس بسیار دنبال می شود. برای مثال برای افتتاح یک سوپرمارکت کوچک - بدون توجه به چارچوب های علمی آن- قطعاً صاحب سوپرمارکت از نگاه مکان یابی به عواملی چون تعداد و شیوه فعالیت سوپرمارکت های محل، دسترسی و در معرض دید بودن، قدرت اقتصادی و طبقه اجتماعی مصرف کنندگان که تعیین کننده نوع محصولات است و حتی سایر فاکتورهای رقابتی در قیمت و شیوه ارائه و کانال های توزیع و ده ها فاکتور دیگر نیز توجه می کند. این نوع بررسی در همه موارد در سطح خرد برای بنگاه های مختلف تولیدی، خدماتی و... در تمامی بخش ها و مشاغل قابل مشاهده است. حتی این موضوع در ادبیات و تصمیم گیری در مسائل شخصی زندگی نظیر انتخاب شغل، محل زندگی و... از سوی انسان های مختلف به روشنی انجام می پذیرد. اما جای بسی شگفتی است که با گسترش فعالیت ها، به جای آنکه شاهد افزایش حساسیت در بررسی جوانب انجام پروژه ها باشیم، شاهد آنیم که در طول این سال ها، بسیاری از طرح های بزرگ و کوچک صنعتی، بدون رعایت اصول یادشده که همانا ریشه در شناخت چارچوب و ارکان بازار دارد، تنها با پیروی از فرایند نه چندان مستحکم آزمون - خطا و یا به استناد چشم اندازهای دروغین و سطحی بازار، با تحمیل سرمایه های گزاف، در شرایط بسیار نابسامانی به سر می برند.

در طی این سال ها کمتر شاهد آن بودیم که تولیدکننده ای به طور مستمر بازار محصولات خود را در یک منطقه و یا یک کشور هدف گسترش دهد و بیشتر شاهد آن هستیم که تعویض مشتریان خارجی و بازارهای هدف صادراتی و تداوم پراکنده کاری ها در این بخش بیشتر به صورت یک عرف تجاری درآمده است. این در شرایطی است که براساس آخرین نتایج مطالعات بازاریابی درجهان، هزینه بازاریابی در جهت حفظ

امکان سنجی بازار و موانع آن در ایران

علی نیاکان

خلاصه مقاله:

انجام مطالعات امکان‌سنجی کاربردی در بخش بازار همواره با تنگناها، موانع و محدودیت های بسیار همراه است که توجه نکردن به این موارد، در بسیاری از موارد نتایج کاربردی مطالعات بازار را به شدت منحرف خواهد کرد. در این پژوهش تلاش شد تا براساس تجارب گذشته و با اتخاذ نگرشی متفاوت، برخی از تنگناها، موانع و محدودیت‌های فراوری محقق و کارشناس تحلیل‌گر بازار، با تفکیک آن تحت دو سرفصل تنگناها و موانع ساختاری و سپس تنگناها و موانع اجرایی، مورد بازنگری و تأمل دوباره قرار گیرد. فقدان درک و نگرش تخصصی مناسب در انجام مطالعات بازار، فقدان شفافیت مناسب در بخش تدوین استراتژی توسعه اقتصادی، نبود فهرست مقدماتی اولویت های سرمایه‌گذاری، همسو نبودن مطالعات بازار با تحولات جهانی، نبود تفکیک‌پذیری مناسب تحلیل های مالی و اقتصادی و اعمال نگرشی یکسان در انجام مطالعات طرح های صنعتی، از مهمترین تنگناها و محدودیت های ساختاری مطالعات بازار است و در مقابل مواردی چون ضعف دسترسی به اطلاعات و آمار فعالیت های صنعتی و اقتصادی، تناقص و بروز اختلافات شدید در آمارهای موجود و دست‌اندازی به روش و ابزارهای نه چندان مناسب پردازش اطلاعات در امر خطیر پیش‌بینی روندهای آتی، از مهمترین تنگناها و موانع اجرایی انجام مطالعات کاربردی بازار طرحهای صنعتی اقتصادی شمرده می‌شوند.

و همچنین قدرت درآمدی خانواده‌ها از طریق انجام مطالعات لازم (تهیه پرسشنامه و نظرسنجی) مورد بررسی و دقت نظر قرار گیرد. همچنین توجه به مقیاس تولید و اندازه بنگاه در توجیه اقتصادی طرح، اهمیت قابل ملاحظه‌ای دارد، به نحوی که در برخی از صنایع، ابعاد و ظرفیت اقتصادی تولید باید به گونه‌ای طراحی شود که بنگاه بتواند از مزایای ناشی از دامنه بازده صعودی نسبت مقیاس بهره‌مند شود. به عبارت دیگر در برخی از صنایع، دسترسی به مزایای رقابتی، تنها در شرایطی میسر خواهد بود که امکان کاهش هزینه‌های تمام شده تولید فراهم باشد. فرضاً در صنعت فرآوری سنگ‌های تزئینی، رعایت شرط مقیاس مناسب تولید از اهمیت قابل ملاحظه‌ای برخوردار است، زیرا اولاً با انتخاب مناسب اندازه بنگاه و حجم تولید بالا امکان کاهش هزینه‌های تمام شده و رقابت در بازارهای جهانی فراهم می‌شود. ثانیاً با عنایت به ماهیت انجام مبادلات تجاری این صنعت که به صورت برگزاری مناقصه‌های بزرگ صورت می‌پذیرد، شرط لازم و ابتدایی برای شرکت در مناقصه، برخورداری از یک ظرفیت قابل ملاحظه جهت تولید محصولات با کیفیت یکسان است. امکان دسترسی به مواد اولیه نیز در زمره مهمترین مسائلی است که باید در شیوه نگرش برای تدوین گزارش‌های بازار مورد توجه قرار گیرد. برای مثال در یکی از شهرستان‌های کوچک، یکی از وزارتخانه‌های متولی اشتغال‌زایی اقدام به تأسیس یک شرکت تعاونی تولید شیر کرده است و با احداث کارخانه نیمه اتوماتیک شیرپاستوریزه درصد بر می‌آید تا ضمن کمک به فرآوری شیر تولید منطقه، حداکثر فرصت شغلی ممکن را در کارخانه فراهم کند. وزارتخانه دیگری که احیاناً از برنامه آن وزارتخانه بی‌اطلاع بوده است، در نزدیکی محل به احداث یک واحد صد تنی شیر پاستوریزه تمام اتوماتیک با حداکثر ۱۰ نفر پرسنل اقدام می‌کند. پس از راه‌اندازی کارخانه معلوم می‌شود که در منطقه اصولاً قابلیت تولید یکصد تن شیر در روز وجود ندارد. سرمایه بی‌فایده و کارخانه تعطیل می‌شود. تنگناها و موانع اجرایی بسیاری از عوامل موجب شده است تا در انجام

موجود نقاط ضعف مطالعات بازار است. به عبارت دیگر برای گذار از تحلیل‌های مالی به تحلیل‌های اقتصادی لازم است که انتقال درآمد و تعدیل قیمت‌ها در جامعه مورد توجه قرار گیرد و همچنین لازم است که آثار و عوارض ناشی از این انتقال‌ها و تعدیل‌ها بر روی رفتارها و جریان‌های اقتصادی موجود جامعه (تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان) مورد مطالعه و بررسی قرار گیرد. به طور کلی تحلیل‌های مالی منجر به بدست آوردن نرخ بازده داخلی طرح بدون توجه به مسائل خارج از طرح می‌شود، لیکن در تحلیل‌های اقتصادی نرخ بازده داخلی طرح به صورت جزئی از یک برنامه وسیع اقتصادی کشور در نظر گرفته می‌شود و بازدهی آن در رابطه با کل اجتماع و سایر انتخاب‌های ممکن هزینه فرصت و پیامدهای خارجی محاسبه می‌شود.

۷- اعمال نگرش یکسان در ارزیابی طرح‌های صنعتی یکی از جدی‌ترین ایراداتی که بر مطالعات بازار طرح‌های تولیدی و صنعتی مترتب است، کلی‌نگری در مطالعه طرح‌هاست، به طوری که تمام طرح‌ها با وجود ماهیت متفاوت به شیوه و سیاق یکسان مورد بررسی قرار می‌گیرند. نوع نگرش به طرح‌های تولیدی و صنعتی منتج از نوع محصول (به لحاظ مصرفی بودن یا واسطه‌ای بودن، کم دوام، بادوام) و غیره، دانش فنی طرح، ابعاد بازار محصول (جهانی ملی، منطقه‌ای)، نحوه تأمین مواد اولیه، مقیاس ظرفیت تولید، نوع سرمایه‌گذاری (سرمایه‌گذاری مشترک، اخذ لیسانس)، آثار و پیامدهای خارجی طرح، ابعاد و ظرفیت بنگاه (صنایع کوچک، متوسط و بزرگ) و دیگر موارد، متفاوت است. به عنوان مثال در مورد طرح‌هایی که محصول برای اولین بار در کشور تولید می‌شود و به عنوان کالای جدید در سبد مصرفی جامعه قرار می‌گیرد، باید نوع نگرش به بازار متفاوت از طرح‌هایی باشد که محصول دارای سابقه تولید و مصرف در جامعه است. مثال قابل ذکر طرح تولید پنیر با طعم‌های مختلف است. برای بررسی بازار چنین محصولی لازم است که در تحلیل قابل اتکای تقاضای محصول، ذائقه مصرف‌کنندگان (خانواده‌های ایرانی)

مترتب بر مطالعات بازار در کشورمان، تطبیق نداشتن تحلیل‌های مطالعات بازار با نگرش‌های جهانی به مقوله بازار است. به عبارت دیگر به دنبال ایجاد تحولات بنیادین در دهه‌های ۶۰ و ۷۰ میلادی، مبتنی بر تفوق یافتن استراتژی‌های جایگزین واردات، الگوهای حمایت از صنایع داخلی در جهت تقویت و بلوغ صنعت مورد نظر در کشورهای در حال توسعه، مورد توجه قرار گرفت. بر همین اساس در دهه‌های مذکور ماهیت و اساس بررسی مطالعات بازار به الگوهای درون‌نگر و توجه به بازارهای داخلی معطوف شد. در ادامه روند تحولات اقتصاد جهانی و به دنبال اجرایی شدن پیمان‌گات و سپس شکل تکامل یافته آن سازمان تجارت جهانی، چارچوب و تحلیل‌های مطالعات بازار براساس مزیت‌های رقابتی و توسعه صادرات شکل گرفت. در چنین شرایطی که در بسیاری از صنایع، سمت و سوی تحولات جهانی بر تکیه بر مزیت‌های رقابتی و استراتژی‌های نوین صادرات‌گرا و تشکیل بازارهای مشترک منطقه‌ای استوار است، هنوز هم ماهیت و شالوده اصلی گزارش‌های بررسی بازار در ایران، به تاسی از نگرش حاکم بر صنایع داخلی، براساس موازنه کمی عرضه و تقاضا و تأمین نیاز اشباع نشده که متأثر از استراتژی جایگزینی واردات است، شکل می‌گیرد.

امکان سنجی بازار

و موانع آن در ایران مقدمه

مفهوم بازار و بازاریابی یکی از

مقولات مهم و ارزشمندی است که در

حیطه مباحث اقتصاد خرید مطرح می

شود و اگر بدرستی به آن بنگریم،

بیشترین مشکلات و ناکامی‌های

اقتصادی صنعت کشور، ریشه در

سطحی نگری در این بخش

دارد.

و سایر نهادها و سازمان‌های مشابه مالی و اجرایی است. به عنوان مثال نگرش به طرح تولید کود کمپوست از بازافت زباله به لحاظ مالی و اقتصادی کاملاً متفاوت است. در شرایطی که ممکن است این طرح به لحاظ تحلیل شاخص‌های مالی از درجه سودآوری مناسبی برخوردار نباشد، شاید به لحاظ تحلیل اقتصادی، با توجه به آثار و پیامدهای مثبت اجرای این طرح بر اقتصاد محیط زیست و همچنین آشکارسازی هزینه‌های پنهان شهرداری جهت دفع زباله و غیره، دارای توجیه پذیری مناسب اقتصادی باشد. چنین شرایطی نیز در مورد صنعت خودرو سازی قابل مشاهده است. به طوری که فرضاً در یک واحد خاص ممکن است طرح به لحاظ مالی دارای سودآوری کافی باشد، اما چنانچه خودرو تولیدی طرح به لحاظ مصرف بنزین بالاتر از حد متعارف استاندارد باشد، دارای آثار منفی زیست محیطی و اتلاف منابع اقتصادی کشور در بلندمدت است و نوع نگرش و تحلیل اقتصادی به این گونه طرح‌ها باید متفاوت از تحلیل‌های مالی باشد. یکی پنداشتن این دو تحلیل در ادبیات ارزیابی پروژه‌های مختلف اقتصادی، از تنگناهای

برنامه‌ریزان اقتصادی کشور در قالب راهبردی توسعه اقتصادی کشور است. اما آنچه در طی گذشته مشاهده شده، نبود استراتژی شفاف توسعه اقتصادی در نزد سازمان‌ها و نهادهای تصمیم‌ساز، بانک‌های تخصصی و همسو نبودن هدایت منابع برای ایجاد صنایع مختلف با استراتژی‌های توسعه اقتصادی کشور است. به فرض حتی در یک نگرش سطحی نیز، مشخص است که در جامعه‌ای که تولید بخش کشاورزی و انقلاب سبز به عنوان یک راهبرد تعریف شده باشد، منابع مالی جامعه باید به حمایت از بخش کشاورزی تخصیص پیدا کند و حمایت از صنایع تبدیلی کشاورزی که ماهیتی صنعتی-کشاورزی دارد از ابزارهای لازم برای موفقیت چنین راهبردی است. همچنین اگر استراتژی توسعه اقتصادی کشور براساس استراتژی توسعه صنعتی مبتنی بر توسعه صادرات شکل گرفته باشد، تخصیص و هدایت منابع مالی کشور باید در راستای رشد صنایع با توان رقابتی و صادراتی جهت گیری شود.

۴- اشتباه در ترسیم اولویت‌های سرمایه‌گذاری انجام مطالعات کلان جهت شناسایی و انتخاب ایده‌های مناسب سرمایه‌گذاری

و سپس انجام مطالعات پیش سرمایه‌گذاری از

ضروریات اصلی انجام مطالعات امکان‌سنجی

به حساب می‌آید و براین اساس ارگان‌های

متولی صنعت و اقتصاد هر کشور موظف به

انجام این نوع مطالعات کلان و شناسایی

اولویت‌های مناسب سرمایه‌گذاری با

رعایت تناسب آن با جهت‌گیری‌های

طراحی شده در استراتژی‌های

توسعه و صنعت آن کشور، مزایای

رقابتی موجود و همچنین ایجاد یک

ارتباط مناسب با حلقه‌های پیشین

و پسین صنایع آن کشور هستند،

که عموماً معرفی این نوع پروژه‌ها

یا بر دسترسی به مواد اولیه و مزایای

حاصل از آن و یا بر وجود تقاضای

بالمقود در کانون‌های مصرف مبتنی است. براین

اساس، پایه مناسبی جهت انجام مطالعات پیش‌مهندسی

تنظیم می‌شود و در نهایت زمینه مناسب جهت انجام مطالعات

تکمیلی و متعاقب آن تدوین گزارش‌هایی امکان‌سنجی فراهم می‌شود.

بررسی تجربه کشور ما حکایت از انجام نشدن مطالعات علمی و اصولی

جهت تدوین فهرست اولیه زمینه‌های مناسب سرمایه‌گذاری - با رعایت

مفاهیمی چون ایجاد حلقه‌های پسین و پیشین صنایع و یا مبتنی بر مزایای

رقابتی - است. برخلاف تجربه سایر کشورهای توسعه یافته، در ایران

حلقه واسطی میان صنایع کوچک، متوسط و بزرگ وجود نداشته است و

کمتر موردی را می‌توان یافت که یک واحد کوچک و یا متوسط با توسعه

فعالیت خود در طول زمان به واحد بزرگ تبدیل شود و بیشتر شاهد

آن هستیم که واحدهای بزرگ به صورت بزرگ متولد می‌شوند. از

سوی دیگر نیز شیوه و تفکر حاکم بر ایجاد یک بنگاه صنعتی هیچگاه

مبتنی بر شناخت اولویت‌های سرمایه‌گذاری و به تبع آن انجام مطالعات

امکان‌سنجی شکل نگرفته است.

۵- همسو نبودن مطالعات بازار با تحولات جهانی از دیگر ایرادهای

مطالعات بازار، محقق با مشکلات و دشواری های قابل ملاحظه ای مواجه شود. براین اساس مهمترین تنگناها و موانع اجرایی انجام مطالعات بازار به شرح زیر است.

۱- ضعف موجود در نظام آمار و اطلاع‌رسانی کشور آمار و اطلاعات در هر جامعه‌ای شالوده و اساس برنامه‌ریزی و زیربنای شناخت و پیش‌بینی روند تحرکات اقتصادی - اجتماعی و حتی فرهنگی است. فقدان آمار و اطلاعات صحیح در یک جامعه می‌تواند منجر به ناتوانی سیاستگذاران آن جامعه در ترسیم برنامه‌های صحیح راهبردی شود. تجربه چند دهه اخیر حکایت از ضعف عملکرد نظام آمار و اطلاع‌رسانی کشور در ارائه یک سیستم جامع جهت گردآوری و ارائه آمار و اطلاعات صحیح و کامل در کشور دارد. در سال های اخیر، برنامه‌ریزی های انجام شده در بعد کلان ساماندهی نظام آمار و اطلاع‌پذیری نظیر استفاده از کد اقتصادی، کد ملی و ایجاد سایت‌های اطلاع‌رسانی در شبکه جهانی از مواردی است که مورد توجه دولتمردان قرار گرفته است، ولی به دلیل عدم ساماندهی مناسب آن و پراکندگی فعالیت های این بخش، تاکنون نتایج قابل توجهی حاصل نشده است. به هر صورت مهمترین مشکلات موجود در نظام آمار و اطلاع رسانی کشور در ارتباط با مطالعات بازار، به شرح زیر قابل تفکیک است:

الف- ضعف سازمان ها و نهادهای دولتی در انتشار آمار فعالیت های اقتصادی تجربه سالهای گذشته حکایت از آن دارد که اکثر وزارتخانه‌ها، سازمان ها و نهادهای دولتی در ارتباط با انتشار فعالیت های اقتصادی تحت پوشش خود، بسیار ضعیف و نامنظم عمل می‌کنند که در نتیجه این امر، کمتر فعالیت یا شاخه‌ای از فعالیت‌های اقتصادی را می‌توان یافت که امکان دسترسی به اطلاعات و آمار کامل مورد نیاز آن از جنبه‌های مختلف، به صورت سری‌های زمانی طولانی مدت ۱۰ تا ۳۰ سال (که

شدیدا مورد نیاز پیش‌بینی و تحلیل وضعیت آینده است) در اختیار باشد و در بسیاری از موارد اطلاعات به صورت پراکنده، ناقص و در مقاطع زمانی کوتاه‌مدت و آن هم با طی گذشت یک وقفه طولانی ۲ الی ۳ ساله قابل دسترسی است. ارائه موارد متعدد جهت اثبات این موضوع کار چندان دشواری نیست، برای نمونه در حالی‌که وزارت صنعت، معدن و تجارت متولی صنعت در کشور است، آمار تولید محصولات صنعتی کشور تنها برای ۴۰ الی ۵۰ محصول به صورت سالانه (با وقفه‌ای حدود یکسال) و تحت عنوان محصولات منتخب منتشر می‌شود و به تبع آن اطلاع از حجم تولید در صدها فعالیت صنعتی قابل دسترس نیست.

هر چند در پاره‌ای از مواقع به آمار محصولات منتخب نیز نمی‌توان اعتماد کامل کرد. نکته قابل ملاحظه دیگر که باید مورد توجه قرار گیرد، پراکندگی وسیع سطح اطلاعات و ارائه نشدن آن برای استفاده محققان، با وجود کانال‌های جمع‌آوری و حتی پردازش اطلاعات است. به عبارت دیگر در بسیاری از موارد، اطلاعات پراکنده بخش‌های مختلف فعالیت های اقتصادی توسط سازمان های متولی و مرتبط با آن گردآوری و پردازش می‌شود، اما این نوع اطلاعات به دلیل وجود نداشتن ساماندهی مناسب اطلاع‌رسانی و فقدان استفاده نظام‌مند از تکنولوژی روز جهان و تسهیلاتی نظیر اینترنت و سهل انگاری در انتشار اطلاعات، بایگانی می‌شود و دسترسی به این اطلاعات با تحمل مشقات بسیار و آن هم به صورت موردی امکان‌پذیر خواهد بود. برای نمونه باید به مواردی اشاره کرد که در مورد برخی از فعالیت های اقتصادی، روزنامه‌ها و جراید به نقل از

فشارهای برونزا بر کارشناس (از ناحیه سرمایه‌گذار و یا سازمان ها و نهادهای ذی‌نفع) جهت تسریع در تدوین گزارش مطالعات بازار است.

نتیجه‌گیری براساس تجارب گذشته، رفع کامل موانع ساختاری به دلیل نقش پررنگ برخی از عوامل برونزا به سادگی و یا لاف‌در کوتاه مدت ممکن نیست، اما با فرهنگ سازی مناسب می‌توان این مسیر را هموارتر کرد. برگزاری همایش و سمینارهای تخصصی با همکاری مشترک دانشگاه های معتبر داخلی در بخش اقتصاد، برگزاری دوره‌های آموزشی تخصصی مناسب جهت انتشار روش های نوین و کاربردی انجام مطالعات بازار، حمایت از ایجاد نهادهای تخصصی برای انجام مطالعات بازار و لزوم توجه به شناسایی اولویت های مناسب سرمایه‌گذاری و انجام کامل مراحل مطالعاتی قبل از سرمایه‌گذاری و غیره، می‌تواند در رفع تنگناها و موانع ساختاری بازار گامی اساسی تلقی شود. همچنین در بخش موانع و تنگناهای اجرایی، توجه به اصل نگرش نقادانه به اطلاعات و آمار موجود و تلاش در جامعیت بخشیدن به امر گردآوری اطلاعات و اطمینان از صحت و سقم آن، به همراه بهره‌گیری مناسب از ابزارهای قوی و تخصصی در علم اقتصاد و توجه ویژه در پردازش اطلاعات و آمار و امر خطیر پیش‌بینی روندهای آتی و اهمیت دادن به ماهیت کاربردی گزارش، نقش برجسته‌ای را ایفا می‌کند.

منابع ۱- رنانی، محسن؛ بازار یا نابازار، بررسی موانع نهادی کارایی نظام اقتصادی بازار در اقتصاد ایران، سازمان برنامه و بودجه، (۱۳۷۶)
۲- خداداد کاشی، فرهاد، ساختار و عملکرد بازار، نظریه و کاربرد آن در بخش صنعت ایران، موسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی، (۱۳۷۹)
۳- نیلی، مسعود و همکاران، خلاصه مطالعات طرح استراتژی توسعه صنعتی کشور، موسسه انتشارات علمی دانشگاه صنعتی شریف، (۱۳۸۲)
۴- سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور، راهنمای تهیه گزارش توجیه طرح، معاونت امور فنی، دفتر نظارت و ارزیابی طرحها، (۱۳۸۱) - ۵- کاتلر، فلیپ و گری آمسترانگ، اصول بازاریابی، با ترجمه بهمن فروزنده، انتشارات آترپات کتاب، (۱۳۷۶) ۶- سیدمطهری، سید مهدی، ارزیابی طرحهای تولیدی (فنی، اقتصادی، مالی) کاربردی، موسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی، (۱۳۷۴)

اطلاع‌رسانی داخلی و خارجی برای کسب اطلاعات بین‌المللی که البته این موضوع خصوصا در بخش مطالعات بازار محصولاتی که جنبه صادراتی دارند، از اهمیت قابل توجهی برخوردار است.

۳- ضعف در پردازش آمار و اطلاعات از دیگر مشکلات فراروی مطالعه و تدوین گزارش های بازار، فقدان نگرش تحلیل علمی و تخصص مناسب پیرامون اطلاعات جمع‌آوری شده و استنتاج صحیح از آن است. ریشه اصلی این ضعف ها را می‌توان در انجام غیر تخصصی مطالعات بازار جستجو کرد. عمده‌ترین مباحث قابل طرح در این بخش که باید مورد توجه قرار گیرند عبارتند از:

۱) آشنایی ناکافی با ابزارهای تخصصی علم اقتصاد جهت شناخت و تحلیل ساختار بازار و بکارگیری ابزارهای نوین و تخصصی این شاخه از علوم جهت پیش‌بینی روند تغییرات آتی صنعت با رعایت فاکتورهای مهمی چون شاخص انتظارات.

۲) یکسان‌نگری در شیوه بررسی طرح های مختلف و تمسک به روشهای محدود و کاملا نامناسب پیش‌بینی عرضه و تقاضای بازار نظیر مصرف سرانه، روند رشد گذشته و غیره.

۳) تفکیک نکردن بازار به لحاظ فاکتورهایی چون ماهیت بازار، ساختار بازار و غیره و اعمال نگرش سطحی به کلیت و ابعاد بازار.

۴) در بسیاری از موارد نگرش آغازین کارشناس یا مجری طرح که برخاسته از اطلاعات محدود ابتدایی است، مسیر و شیوه شکل‌گیری گزارش کامل امکان‌سنجی را در بخش مطالعات بازار تعیین می‌کند و تدوین گزارش تنها با هدف نمایان ساختن نتیجه‌گیری ابتدایی است. این شیوه از نگرش متأسفانه تنها محدود به بخش مطالعات بازار نیست و در بسیاری از مطالعات اقتصادی و غیراقتصادی در سطح کلان کشور رواج دارد. ۵) توجه نکردن به شناسایی بازارهای هدف تولید و اندازه و ابعاد فعالیت بنگاه به نحوی که در بسیاری از موارد لزوم تأمل در شناسایی بازارهای جهانی و تحلیل مناسب جهت‌گیری های آتی صنعتی و چالش های پیش‌رو اهمیت می‌یابد.

۶) شتابزدگی در طول مراحل تدوین گزارش بازار (ترسیم چارچوب مقدماتی، گردآوری و پردازش اطلاعات و غیره) که خود ناشی از تحمل

ناظر سلامت روابط حرفه ای

کانون مشاوران اعتباری و سرمایه گذاری بانکی

تلفن: ۴-۳-۸۸۹۴۱۴۰۳   نمابر: ۸۸۹۲۵۸۵۰
پست الکترونیکی: info@bcicc.ir
پایگاه اطلاع رسانی: www.bcicc.ir
نشانی: تهران - میدان فاطمی - خیابان کامران
پلاک ۳۰ - واحد ۳